

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ЗБИРАННЯ ТА ФІКСАЦІЇ ДОКАЗІВ ДЛЯ ВІДШКОДУВАННЯ ВОЄННИХ ЗБИТКІВ: ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ У КРИМІНАЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ

БІСЮК Олена Сергіївна - кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри публічного та європейського права, директор Навчально-наукового інституту міжнародних відносин та права ПЗВО «Київський міжнародний університет»

ORCID: 0000-0002-1570-2721

ЦУМАН Олексій Геннадійович - здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 081 Право ННІ міжнародних відносин та права ПЗВО «Київський міжнародний університет»

ORCID: 0009-0003-4435-6519

УДК 343.14:341.4:341.3(477)

DOI: <https://doi.org/10.71404/EP.2026.1.30>

У статті досліджено міжнародно-правові стандарти збирання та оформлення доказів для відшкодування воєнних збитків у контексті їх імплементації у кримінальне процесуальне законодавство України. Актуальність теми зумовлена повномасштабною збройною агресією російської федерації проти України та потребою формування належної доказової бази для відшкодування шкоди через національні та міжнародні механізми. Проаналізовано вимоги Римського статуту МКС, практику *ad hoc* трибуналів, рішення ЄСПЛ та Резолюцію Генеральної Асамблеї ООН ES-11/5 від 14 листопада 2022 року як джерела міжнародно-правових стандартів документування воєнних злочинів і збитків. Виокремлено п'ять ключових стандартів: релевантність, допустимість, автентичність, достовірність доказів та забезпечення ланцюга їх зберігання. Досліджено процесуальний порядок витребування та подання документів як способів збирання доказів матеріальної шкоди на досудовій стадії провадження, визначено специфіку документування в умовах знищення архівів, евакуації підприємств та недоступності окупованих територій. Виявлено системні прогалини КПК України: відсутність спеціальних процедур збирання доказів в умовах воєнного

стану, недостатнє регулювання електронних доказів іноземного походження, нерегульованість статусу матеріалів міжнародних місії, відсутність спрощеного порядку витребування відомостей з державних реєстрів. На основі компаративного аналізу досвіду Боснії і Герцеговини, Грузії запропоновано концептуальні підходи до вдосконалення Кримінального процесуального кодексу України на законодавчому, підзаконному та організаційному рівнях.

Ключові слова: воєнні злочини, відшкодування шкоди, воєнні збитки, збирання доказів; витребування документів; досудове розслідування; електронні та цифрові докази; законодавство, судова практика, міжнародно-правові механізми, Міжнародний кримінальний суд, Римський статут, Реєстр збитків ООН.

Постановка проблеми

Повномасштабна збройна агресія російської федерації проти України, розпочата 24 лютого 2022 року, спричинила безпрецедентні руйнування цивільної інфраструктури, промислових об'єктів, житлового фонду та об'єктів культурної спадщини. Загальний обсяг задокументованих прямих збитків, за оцінками Київської школи економіки, на початок 2025 року

перевищує 150 мільярдів доларів США, а з урахуванням непрямих втрат та упущеної вигоди ця цифра є значно більшою. Відшкодування такої шкоди потребує насамперед формування надійної доказової бази – і саме тут вітчизняна система кримінального судочинства зіштовхується з фундаментальними викликами.

14 листопада 2022 року Генеральна Асамблея ООН прийняла Резолюцію ES-11/5, яка заснувала Реєстр збитків для документування доказів щодо претензій фізичних осіб, юридичних осіб та держави Україна [13]. Цей міжнародний механізм відкриває реальну перспективу компенсації, але водночас висуває конкретні процесуальні вимоги до якості зібраних доказів. Саме тому постає питання щодо відповідності чинного Кримінального процесуального кодексу України цим вимогам. На нашу думку, очевидно що – ні, адже сам нормативний акт розроблявся як кодекс мирного часу, і його положення не враховують специфіки масштабних воєнних злочинів: знищення первинної документації, фізичної недоступності місць подій, окупації частини території, необхідності використання супутникових знімків та даних безпілотників як основних засобів фіксації. Стандарти, сформовані міжнародними кримінальними трибуналами та судами, суттєво відрізняються від підходів, закладених у Кримінальному процесуальному кодексі України, і ця відмінність загрожує допустимості зібраних доказів у міжнародних процедурах.

Мета статті

Метою статті є системний аналіз міжнародно-правових стандартів збирання та оформлення доказів для відшкодування воєнних збитків, виявлення прогалин чинного Кримінального процесуального кодексу України в частині їх дотримання та формулювання пропозицій щодо законодавчого вдосконалення на основі компаративного досвіду постконфліктних держав.

Стан дослідження проблеми

Проблематика збирання та оформлення доказів для відшкодування воєнних

збитків знаходиться на перетині кількох галузей наукового знання – кримінального процесу, криміналістики, міжнародного кримінального права та права збройних конфліктів, що зумовлює її міждисциплінарний характер і відносну новизну як самостійного предмета дослідження.

У сфері загальних засад кримінального процесу та доказування фундаментальне значення зберігає підручник за редакцією В.Я. Тація, О.В. Капліної та О.Г. Шила, у якому систематизовано концептуальні підходи до теорії доказів. Разом із тим цей класичний навчальний ресурс, сформований до повномасштабного вторгнення, не охоплює специфіки доказування в умовах воєнного стану та вимог міжнародних компенсаційних механізмів.

Міжнародні та європейські стандарти криміналістичного забезпечення кримінального провадження системно аналізують Ю.М. Черноус та О.Л. Дульський, які також підготували практичний посібник зі стандартів розслідування воєнних злочинів, схвалений Офісом Генерального прокурора. Ця праця визначає загальні орієнтири для практичної діяльності, однак не деталізує механізми застосування міжнародних стандартів доказування саме у справах про відшкодування збитків.

Цифровий вимір доказування представлений низкою досліджень, зокрема О.Д. Довганя, Т.Ю. Ткачука, А.В. Тарасюка, А.І. Черемної, Л.С. Белік, Т.С. Єфіменко та О.П. Метелева. Попри ґрунтовність цих студій, вони не вирішують питання відповідності електронних доказів вимогам chain of custody та криптографічної автентифікації, що висуваються міжнародними механізмами відшкодування.

Суто практичний зріз проблеми представлений у роботах А.О. Лабенок та І.П. Осипенка, де розглядаються стандарти та ризики досудового розслідування воєнних злочинів, та О.В. Жовтюка, який узагальнює актуальні проблеми такого розслідування. Ю.В. Гоцуляк аналізує респитуцію та відшкодування шкоди жертвам воєнних злочинів крізь призму доказових аспектів і міжнародної відповідальності, що є найближчим до предмета цієї статті

серед вітчизняних праць. Прикладне значення має також посібник зі збору доказів для МКС під редакцією В. Черниша, проте він не охоплює специфіки цивільних збитків і вимог Реєстру збитків ООН.

Незважаючи на значний науковий доробок, комплексний аналіз конкретних механізмів імплементації міжнародних стандартів доказування воєнних збитків у КПК України, з урахуванням усіх видів доказів, усіх рівнів законодавчого регулювання та компаративного порівняння з постконфліктними державами, залишається недостатньо розробленим. Саме це обумовлює наукову новизну пропонованого дослідження.

Виклад основного матеріалу

Міжнародно-правова основа стандартів збирання доказів воєнних злочинів формувалася впродовж десятиліть через практику міжнародних судових інстанцій і досягла значного ступеня розвитку. Центральне місце у цій системі посідає Римський статут Міжнародного кримінального суду (далі – Римський статут) від 17 липня 1998 року [14].

Стаття 69 Римського статуту закріплює базову вимогу релевантності та необхідності доказів для встановлення істини, а також гарантує, що їх збирання не суперечитиме міжнародно-визнаним правам людини. Стаття 93 зобов'язує держави-учасниці надавати Міжнародному кримінальному суду (далі – МКС) допомогу у зборі доказів – включаючи встановлення місцезнаходження осіб і предметів, збереження доказів та захист потерпілих [14]. Правила процедури та доказування МКС деталізують ці положення, встановлюючи конкретні вимоги до перевірки і представлення доказів.

Практика Міжнародного кримінального трибуналу щодо колишньої Югославії суттєво конкретизувала вимоги до документування матеріальних збитків. У справі *Prosecutor v. Gotovina et al.* Апеляційна палата Міжнародного кримінального трибуналу щодо колишньої Югославії встановила, що допустимість доказів руйнувань цивільних об'єктів обумовлена трьома

умовами: їх географічною прив'язкою (GPS-координати або точний опис місцевості), часовою фіксацією (дата та час із незалежним підтвердженням) і наявністю причинно-наслідкового зв'язку між діями обвинувачених та завданою шкодою, підтвердженого експертним висновком [23]. Ці вимоги, хоча й вироблені стосовно конкретної справи, набули характеру загального прецеденту.

Важливий внесок у розвиток стандартів доказування зробив Європейського суду з прав людини. У рішенні у справі *Georgia v. Russia (II)* Суд сформулював підхід «моделі порушень» (*pattern of violations*), згідно з яким відповідальність держави може встановлюватися на підставі сукупної доказової бази про систематичний характер злочинів, навіть якщо кожен окремих випадок не задокументований з повнотою [21, пара. 156]. Для України, де масштаб збитків унеможливує детальне документування кожного з понад 150 тисяч зареєстрованих злочинів, цей прецедент має принципове практичне значення.

Окремим міжнародно-правовим актором у сфері документування збитків є Реєстр збитків, заснований Резолюцією ГА ООН ES-11/5 [13]. Реєстр розробив власні стандарти подання претензій [22], що включають вимоги до підтвердних документів, процедури верифікації та пріоритизації категорій збитків. Ці стандарти фактично стають зовнішніми вимогами до якості доказів, зібраних органами досудового розслідування України.

Узагальнення міжнародно-правових актів дозволяє виокремити п'ять ключових стандартів, яким мають відповідати докази воєнних збитків: релевантність, тобто докази повинні мати безпосереднє відношення до встановлюваних фактів (вчинення злочину, розміру шкоди, причинно-наслідкового зв'язку); допустимість – докази мають бути зібрані законним шляхом з дотриманням процедури та без порушення прав людини; автентичність – необхідне підтвердження походження доказів та відсутності фальсифікацій; достовірність – докази повинні надавати точну, верифіковану інформацію, що не супер-

ечить іншим джерелам; забезпечення ланцюга зберігання (chain of custody) а саме документована безперервність контролю над доказами від моменту виявлення до представлення суду.

Як обґрунтовано зазначає К. Chrząszcz, гармонізація національних процедур збирання доказів з цими стандартами є критично важливою, оскільки докази, зібрані без їх дотримання, ризикують бути визнаними недопустимими не лише у МКС, але й у Реєстрі збитків та будь-яких інших міжнародних механізмах відшкодування [19, с. 58].

Статті 93 та 159 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) встановлюють витребування та подання предметів і документів як самостійні способи збирання доказів на досудовій стадії [6]. Слідчий, прокурор має право витребувати від підприємств, установ, організацій, службових та фізичних осіб документи, відомості, висновки експертів, акти ревізій. На перший погляд, цей інструментарій є цілком придатним для потреб документування воєнних збитків. Однак детальний аналіз виявляє системні обмеження його застосування в умовах збройного конфлікту.

Для підтвердження права власності на знищене чи пошкоджене майно необхідні правовстановлюючі документи: свідоцтва про право власності на нерухомість, витяги з Державного реєстру речових прав, установчі документи юридичних осіб. Значна частина паперових примірників цих документів знищена або залишилася на тимчасово окупованій території. Вихід полягає у витребуванні відомостей безпосередньо з державних електронних реєстрів, однак КПК не встановлює для цього жодної спрощеної процедури – слідчий змушений направляти формальний запит, що обробляється у загальному порядку. Наслідком є невинуваті затримки у формуванні доказової бази.

Фінансово-бухгалтерські документи – баланси, акти оцінки майна, інвентаризаційні описи, договори купівлі-продажу – є основою для визначення ринкової вартості втрат. Проте значна частина підприємств

евакуйована, їхнє керівництво перебуває за межами місця знаходження або взагалі за межами України, бухгалтерські архіви вивезені або перенесені у цифровий формат з невизначеним місцем зберігання.

Особливої уваги заслуговують документи міжнародних організацій. Звіти моніторингових місій ООН з прав людини, матеріали ОБСЄ, аналітичні висновки МКС містять детальну інформацію про конкретні об'єкти, їх стан до та після руйнування, GPS-координати, відомості очевидців. Однак КПК України не визначає ані процедури їх витребування, ані способу долучення до матеріалів провадження, ані вимог до легалізації – процесуальний статус документів міжнародних місій залишається юридично невизначеним.

Нарешті, принципово важливим є питання страхових документів. Договори страхування майна, поліси, акти страхових компаній щодо страхового випадку дозволяють незалежно підтвердити як факт існування знищеного майна, так і його оціночну вартість. Ці документи не часто виявляються на окупованій або зруйнованій території, оскільки зберігаються переважно у страхових компаніях, а механізм їх систематичного залучення до кримінальних проваджень у КПК не передбачений.

Ці той же час, цифрові технології радикально трансформували доказову базу воєнних злочинів. Супутникові знімки, відеозаписи з безпілотних літальних апаратів, геолокаційні дані мобільних пристроїв, публікації у соціальних мережах стали не допоміжними, а головними засобами фіксації злочинів у зонах активних бойових дій.

Супутникові знімки комерційних операторів (Maxar Technologies, Planet Labs, Airbus Defence and Space) забезпечують об'єктивну часову прив'язку руйнувань: порівняння знімків «до» та «після» дозволяє встановити факт знищення об'єкта, його географічні координати та орієнтовний часовий інтервал руйнування. Для визнання таких знімків допустимим доказом міжнародна практика вимагає так звану certification від оператора – офіційне підтвердження автентичності, дати і точного

часу зйомки, технічних параметрів, відсутності цифрової обробки зображення та безперервності ланцюга зберігання.

Стаття 99 КПК України визначає документ як матеріальний об'єкт з зафіксованими відомостями, що може бути використаний як доказ, – і формально супутниковий знімок підпадає під цю категорію. Однак КПК не встановлює: ані спеціальної процедури витребування certification від іноземних комерційних операторів, ані вимог до верифікації метаданих знімка, ані правил забезпечення ланцюга зберігання цифрового файлу. Як наслідок, практика долучення супутникових знімків до матеріалів проваджень є неодноманітною і не гарантує їх допустимості перед МКС або Реєстром збитків.

Нематеріальна природа цифрових даних робить їх надзвичайно крихкими в юридичному сенсі. На відміну від речових доказів, які існують фізично, електронна інформація легко копіюється, змінюється або знищується без видимих слідів втручання [3, с. 448]. Законодавче регулювання цієї сфери в Україні поки відстає від практики: як відзначають дослідники, питання використання цифрової інформації як доказу залишається недостатньо дослідженим і врегульованим, а місце цифрових доказів у системі процесуальних джерел доказів чітко не визначено [10]. А.І. Черемнова та Л.С. Белік вказують на відсутність уніфікованих методологічних підходів до верифікації цифрової інформації, що є критичним недоліком в умовах масштабного застосування електронних доказів [17, с. 61].

Матеріали соціальних мереж – відео та фото з Telegram, Facebook, Instagram зроблені безпосередніми учасниками злочинів, – становлять унікальну доказову базу для встановлення умислу та ідентифікації виконавців. Однак отримання цих матеріалів від платформ, сервери яких розташовані за межами України, потребує або міжнародної правової допомоги (що є тривалим і формалізованим процесом), або прямих угод із операторами. КПК не передбачає жодного з цих механізмів у спрощеному вигляді.

Критично важливою вимогою для всіх електронних доказів є забезпечення chain of custody. Міжнародними стандартами передбачається: створення криптографічних хешів (SHA-256) одразу після отримання файлу; зберігання на захищених носіях з обмеженим доступом; ведення журналу всіх операцій з доказом; застосування технологій блокчейн для захисту від фальсифікації. КПК України жодної з цих вимог не встановлює, що є суттєвим недоліком з точки зору міжнародних стандартів, на який прямо вказують Ю.М. Черноус та О.Л. Дульський [18, с. 89].

Встановлення конкретного грошового виразу шкоди є центральним завданням доказування у справах про відшкодування воєнних збитків. Стаття 242 КПК України передбачає призначення експертизи у випадках, коли для з'ясування обставин провадження необхідні спеціальні знання [6]. Д.Б. Сергєєва у своєму дослідженні детально аналізує процесуальні аспекти призначення та проведення різних видів експертиз збитків від воєнних дій [15].

Будівельно-технічна експертиза встановлює характер і обсяг руйнувань будівель, причини (обстріл, вибух, пожежа), можливість відновлення та вартість відновлювальних робіт. Ключова проблема полягає у відсутності єдиної методології оцінки. Міжнародна практика МТКЮ передбачала порівняльний аналіз супутникових знімків до та після руйнування, натурні обстеження збережених частин об'єктів і розрахунки на основі будівельних норм та ринкових розцінок [21]. Левицький А. О., Москалюк О. М. наголошують, що без стандартизованих методологій висновки різних експертів щодо одного об'єкта можуть суттєво різнитися, що підриває їх доказову цінність [9, с. 82].

Формування єдиної методології збору та верифікації доказів, стандартизація процедур внесення інформації до електронних реєстрів, розробка механізмів захисту персональних даних постраждалих осіб становлять пріоритетні завдання для забезпечення ефективної реалізації компенсаційних прав. Інтеграція різноманітних доказових матеріалів у єдину систему,

придатну для використання як у національних, так і в міжнародних судових процедурах, вимагає розробки спільних стандартів та протоколів обміну інформацією між різними інституціями [2, с. 140].

Системною проблемою є недоступність об'єктів для натурального огляду через тривання бойових дій або мінування. Практикою вироблено підхід «заочної» попередньої експертизи на підставі дистанційних матеріалів (спутникові знімки, відеозаписи, технічна документація) з можливістю проведення повторної повноцінної експертизи після забезпечення доступу до об'єкта.

Окремою проблемою є визнання висновків українських експертів у міжнародних процедурах. Для використання у МКС або Реєстрі збитків ООН [22] необхідні: застосування визнаних міжнародних методологій оцінки (International Valuation Standards); складання висновків англійською мовою або з офіційним перекладом; незалежна рецензія. Жодна з цих вимог не закріплена у КПК, а відомчі нормативні акти також не встановлюють відповідних стандартів.

Вивчення досвіду держав, що пройшли шлях документування воєнних злочинів та створення компенсаційних механізмів, виявляє низку найкращих практик, придатних для імплементації в Україні.

У Боснії та Герцеговині після підписання Дейтонської угоди 1995 року було створено Комісію з питань нерухомого майна біженців та переміщених осіб (CRPC). Комісія розглянула понад 300 тисяч заяв. Ключовими чинниками успіху, як зазначає K. Chrzyszcz, стали: стандартизовані форми подання заяв з мінімальними документальними вимогами, централізована база даних, змішаний національно-міжнародний склад та спрощені процедури доказування, рішення якої мали обов'язковий характер для національних судів [19, с. 156]. Боснійський досвід демонструє переваги спеціалізованого органу з компенсації перед загальними судами у справах, де традиційна доказова база масово знищена.

Грузія після збройного конфлікту 2008 року продемонструвала значення опера-

тивного початку документування. Вже у перші тижні після припинення активної фази конфлікту мобільні групи систематично об'їжджали постраждалі населені пункти і складали акти обстеження. Це дозволило сформувати централізовану базу даних, яка згодом стала ключовою доказовою основою у справі Georgia v. Russia (II) перед ЄСПЛ [20]. Суд визнав, що навіть за відсутності документування кожного окремого випадку встановлена «модель порушень» достатня для висновків про відповідальність держави. Грузія також запровадила систему попереднього відшкодування – виплату 30% від оціночної суми збитків одразу після спрощеної перевірки, з можливістю доплати за результатами повної оцінки. Це забезпечило термінову допомогу найбільш постраждалим без очікування завершення всіх процедур.

Аналіз компаративного досвіду дозволяє дійти висновку про існування певних загальних принципів ефективних систем документування та відшкодування: спеціалізованість інституцій, централізованість бази даних, гнучкість процедур доказування, забезпечення сумісності з міжнародними механізмами та транспарентність. Всі ці принципи мають бути враховані при вдосконаленні вітчизняного законодавства.

Висновки

Міжнародно-правові стандарти збирання та оформлення доказів для відшкодування воєнних збитків, що сформувався в практиці МКС, МКТЮ та ЄСПЛ і закріплені в Резолюції ГА ООН ES-11/5, встановлюють систему вимог до релевантності, допустимості, автентичності та достовірності доказів, а також до забезпечення безперервності ланцюга їх зберігання. Відповідність цим стандартам є необхідною передумовою використання зібраних матеріалів у будь-яких міжнародних механізмах відшкодування, включаючи Реєстр збитків ООН.

Порівняльний аналіз засобів збирання доказів за КПК України та вимог міжнародних механізмів відшкодування виявив суттєві розбіжності. Традиційні способи витребування та подання документів

(статті 93 і 159 КПК) не адаптовані до умов воєнного стану, тоді як міжнародна практика вимагає спрощеного доступу до державних реєстрів, альтернативних засобів підтвердження права власності та чіткого процесуального статусу матеріалів міжнародних місій. Особливо гострою є прогалина у сфері електронних доказів: чинний КПК не містить норм про криптографічну автентифікацію, забезпечення chain of custody та механізм витребування від іноземних операторів.

На нашу думку, виокремлено такі системні прогалини національного законодавства: відсутність спеціальних процедур збирання доказів в умовах воєнного стану; недостатнє регулювання електронних доказів іноземного походження; неврегульованість процесуального статусу матеріалів міжнародних організацій; відсутність спрощеного доступу до державних електронних реєстрів; відсутність єдиних стандартів експертної оцінки розміру воєнних збитків, сумісних із вимогами Реєстру збитків ООН.

Враховуючи викладене, можна стверджувати, що усунення виявлених прогалин через комплексне законодавче реагування є необхідною умовою ефективного документування воєнних збитків та їх відшкодування через міжнародні механізми. Компаративний досвід Боснії і Герцеговини, Грузії підтверджує, що спеціалізовані компенсаційні інституції, централізовані бази даних і гнучкі стандарти доказування суттєво підвищують ефективність відшкодування в умовах масового знищення традиційної доказової бази. Імплементация цих елементів у вітчизняну систему документування та відшкодування воєнних збитків забезпечить відповідність КПК України міжнародно-правовим стандартам і створить правові передумови для повноцінної співпраці з міжнародними механізмами правосуддя та відшкодування.

Література

1. Воєнні злочини: Узагальнення судової практики (ст. 438 Кримінального кодексу України). Верховний Суд Укра-

їни 2023. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Prezent_voen_zloch.pdf (дата звернення: 20.01.2026р.)

2. Гоцуляк Ю.В. Реституція та відшкодування шкоди жертвам воєнних злочинів: доказові аспекти та міжнародна відповідальність. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2025. Вип. 92(5). С. 310–314. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.92.5.19> (дата звернення: 20.01.2026р.)

3. Довгань О. Д., Ткачук Т. Ю., Тарасюк А. В. Counter forensics як загроза інформаційній безпеці України: проблематика судової експертизи цифрових доказів у реаліях війни. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія Право. 2025. Том 2 № 89. С. 402-409. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.2.61> (дата звернення: 20.01.2026р.)

4. Єфіменко Т.С. Особливості доказування у кримінальних провадженнях щодо воєнних злочинів. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. № 33(3). С. 284-294. DOI: [10.32631/vca.2024.3.25](https://doi.org/10.32631/vca.2024.3.25) (дата звернення: 20.01.2026р.)

5. Жовтюк О.В. Актуальні проблеми розслідування воєнних злочинів. *Наука і правоохорона*. 2025. Т. 3. № 69. С. 15–22. URL: <https://naukaipravoochorona.navs.edu.ua/index.php/naukaipravoochorona/article/view/1964> (або elar.navs.edu.ua) (дата звернення: 20.01.2026р.)

6. Кримінальний процес України: підручник / за ред. В.Я. Тація, О.В. Капліної, О.Г. Шила. Харків: Право, 2013. 824 с.

7. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 20.01.2026р.)

8. Лабенок А.О., Осипенко І.П. Досудове розслідування воєнних злочинів в Україні: стандарти, ризики для особистого життя та здоров'я. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». 2024. Вип. 86(5). С. 95–100. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.5.13> (дата звернення: 20.01.2026р.)

9. Левицький А. О., Москалюк О. М. Криміналістичне забезпечення розслідування воєнних злочинів: окремі проблеми науково-теоретичних засад. *Криміналістичний вісник*. 2024. Вип. 2(42). С. 77–86. DOI: [10.37025/1992-4437/2024-42-2-76](https://doi.org/10.37025/1992-4437/2024-42-2-76) (дата звернення: 20.01.2026р.)
10. Метелев О.П. Цифрові докази у кримінальному процесі: видова характеристика. *Вісник кримінального судочинства*. № 1-2. 2023. URL: <https://vkslaw.com.ua/index.php/journal/article/view/34>. (дата звернення: 20.01.2026р.)
11. Посібник зі збору доказів для Міжнародного Кримінального Суду та документування міжнародних злочинів / за заг. ред. В. Черниша. Київ : МТОТ, 2019. 112 с. URL: <https://censs.org/72814/> (дата звернення: 20.01.2026р.)
12. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану : Закон України від 14 квітня 2022 р. № 2201-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2201-20#Text> (дата звернення: 20.01.2026р.)
13. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН ES-11/5 «Furtherance of remedy and reparation for aggression against Ukraine» від 14 листопада 2022 року. UN Doc. A/RES/ES-11/5. URL: <https://docs.un.org/en/A/RES/ES-11/5> (дата звернення: 20.01.2026р.)
14. Римський статут Міжнародного кримінального суду : міжнародний документ від 17 липня 1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588 (дата звернення: 20.01.2026р.)
15. Сергєєва Д.Б. Використання спеціальних знань у розслідуванні воєнних злочинів і злочинів проти людяності: процесуальні аспекти, експертна взаємодія та цифрова криміналістика. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. Том 3 № 6. С. 234-247. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.06.3.36> (дата звернення: 20.01.2026р.)
16. Стандарти розслідування воєнних злочинів (загальна частина). Затверджено Генеральним прокурором А. Кос-тіним 28 квітня 2023 року. Київ: Міністерство юстиції України, 2023. 156 с. URL: https://justgroup.com.ua/wp-content/uploads/2023/05/standart-rozsliduvannya_zagalna-chastyna.pdf (дата звернення: 20.01.2026р.)
17. Черемнова А.І., Белік Л.С. Цифрова інформація як об'єкт експертного дослідження в умовах діджиталізації: проблеми та перспективи розвитку. *Криміналістика і судова експертиза*. 2023. Вип. 68. С. 57–65. https://digest.kndise.gov.ua/wp-content/uploads/2025/07/2023_68.pdf (дата звернення: 20.01.2026р.)
18. Чорноус Ю.М., Дульський О.Л. International and European forensic support standards for criminal proceedings. Міжнародні та європейські стандарти криміналістичного забезпечення кримінального провадження. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2024. Т. 14. № 1. С. 9–19.
19. Chrzyszcz K. International criminal justice and the protection of victims' rights: The case of Ukraine : doctoral thesis. Utrecht : Utrecht University, 2024. 287 p. URL: <https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/437891> (дата звернення: 20.01.2026р.)
20. European Court of Human Rights. Case of Georgia v. Russia (II), Application no. 38263/08, Judgment of 21 January 2021. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-207619> (або <https://hudoc.echr.coe.int/eng>) (дата звернення: 20.01.2026р.)
21. International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia. The Prosecutor v. Ante Gotovina, Ivan Čermak and Mladen Markač, Case No. IT-06-90-A, Appeals Chamber Judgment, 16 November 2011. URL: <https://www.icty.org/en/case/gotovina> (дата звернення: 20.01.2026р.)
22. Register of Damage Caused by the Aggression of the Russian Federation against Ukraine. URL: <https://netherlands.mfa.gov.ua/en/partnership/cooperation-international-organisations/register-damage-caused-aggression-russian-federation-against-ukraine> (дата звернення: 20.01.2026р.)

SUMMARY

The article examines international legal standards for the collection and documentation of evidence for the compensation of war damages in the context of their implementation into the criminal procedural legislation of Ukraine. The relevance of the topic is determined by the full-scale armed aggression of the Russian Federation against Ukraine and the need to form an adequate evidentiary basis for the recovery of damages through national and international mechanisms. The requirements of the ICC Rome Statute, the practice of ad hoc tribunals, the judgments of the HUDOC, and UN General Assembly Resolution ES-11/5 of 14 November 2022 are analysed as sources of international legal standards for the documentation of war crimes and damages. Five key standards are identified: relevance, admissibility, authenticity, and reliability of evidence, as well as the maintenance of the chain of custody. The procedural framework for the requesting and submission of documents as methods of collecting evidence of material damage at the pre-trial stage of proceedings is examined, and

the specifics of documentation under conditions of archive destruction, enterprise evacuation, and inaccessibility of occupied territories are determined. Systemic gaps in the Criminal Procedure Code of Ukraine are identified, including the absence of special procedures for evidence collection under martial law, insufficient regulation of electronic evidence of foreign origin, the undefined status of materials obtained from international missions, and the lack of a simplified procedure for requesting information from state registers. On the basis of a comparative analysis of the experience of Bosnia and Herzegovina, Georgia, conceptual approaches to improving the Criminal Procedure Code of Ukraine at the legislative, subordinate regulatory, and organizational levels are proposed.

Keywords: war crimes; compensation for damages; war damages; evidence collection; document requests; pre-trial investigation; electronic and digital evidence; legislation; judicial practice; international legal mechanisms; International Criminal Court; Rome Statute; UN Register of Damage.